

"ארץ זית שמן" מאת יעקב כהן

מקורו של שמן הזית ממזרח הים התיכון, כמו שנאמר "במקום בו עצי הזית אינם גדלים נקבע גבול הים התיכון(ג. דהאמל)", ישראל חלק ממזרח הים התיכון. מיימי קדם ועד היום לשמן הזית שימושים רבים: ממאכל למאור ועד לפולחן (כגון משיחת מלכי ישראל בשמן המשחה- דוד ושאול). הזית הוא חלק משבעת המינים שהשתבחה בהם ארץ ישראל: "ארץ חיטה ושעורה גפן תאנה ורימון ארץ זית שמן ודבש"(דברים ח). אך לא רק בתנ"ך מוזכר שמן הזית, אלא גם בספרי קדושה של דתות אחרות, כמו בקוראן בו מוזכר הזית מאות פעמים. וזו גם הסיבה לכך שהיום עץ הזית מצוי מאוד אצל המוסלמים, עקב כך שגפן אסור להם, אך הזית מבורך בדתם.

תהליך הפקת השמן כיום שונה מקצת מהתהליך של פעם:

כיום

המסיק- מתבצעת בעזרת טרקטור המנער את העץ ובכך מוריד את הזיתים, המגיעים לדלי.

בעבר

המסיק- היו חובטים בעץ עם מקלות וקורות עץ והזיתים היו נופלים על משטח בד.

ריסוק – ממש כמו פעם, מוחצים את הזיתים גם עם ים וממל ובכך מרסקים את הזיתים. אך היום זה לא אבן - אלא ברזל, ולא בהמה- אלא מכונה דוחפת את הממל הברזלי בעזרת חשמל.

ריסוק – את הזיתים שמים על אבן ומרסקים את הזיתים בעזרת אבן אחרת. אבן ההנחה נקראת ים ואבן הריסוק נקרא ממל, הממל הייתה נעה על הים בעזרת בהמה כבדה.

סחיטה – אוספים את השמן היצא מהסחיטה, ומכניסים למכונת סחיטה הנקראת בצנטריפוגה, המפרידה בין השמן ובין הגפת(השארית המוצקה של גרעינים או פירות לאחר שהופק מהם השמן).

סחיטה- איסוף הזיתים המרוסקים הנקראים גפת, בסלים הנקראו עקלים העשויים משיערות עיזים וגבעולי דגנים. הסחיטה התבצעה ע"י קורות עד ומשקולות אבן שהיו מפעילות לחץ והזיתים היו נסחטים לתוך בריכת איגום- בריכת איסוף השמן.

מאז ומעולם מצב השמן היה כמראה על המצב הכלכלי והרוחני של עם ישראל. אנו רואים זאת למשל בעמוס ד', בקללות: "כרמיכם תאניכם וזיתים יאכל הגזם" ואף גם בברכות "נקראו ישראל זית רענן - שהם מאירים לכל ("שמות רבה ל"ו).הנושא טומן בתוכו עוד המון קטגוריות וכלל נושאים, מוזמנים לעיין ולטעום עוד ..